

 la mà de guido

THE VOICE OF CATALONIA

Traditional Catalan Songs with Lute and Viol Consort



Arrangements by
William Waters



Mireia Latorre
William Byrd Barcelona Consort of Viols

These songs are the voice of a nation – one of the oldest nations in Europe, Catalonia. Some relate to events from the medieval age. Others are clearly from the renaissance and baroque eras. During my life as a musician I have played early plucked instruments and viols. Apart from the fact that it is therefore natural for me to write for these instruments, I have found that they capture very well the archaic character of many Catalan folk songs.

William Waters, Christmas 2020.

Aquestes cançons són la veu d'una nació –una de les més antigues d'Europa. Algunes fan referència a fets esdevinguts durant l'Edat Mitjana, mentre d'altres pertanyen, clarament, als períodes del Renaixement i del Barroc. Durant la meua trajectòria com a músic he tocat instruments antics de corda pulsada i violas d'arc. Així mateix, no només és natural per a mi escriure per a aquests instruments, sinó que trobo que expressen molt adientment el caràcter arcaic que trobem en tantes cançons tradicionals catalanes.

William Waters, Nadal 2020.

Estas canciones son la voz de una nación –una de las más antiguas de Europa. Algunas hacen referencia a hechos acaecidos durante la Edad Media, mientras otras pertenecen, claramente, a los períodos del Renacimiento y del Barroco. Durante mi trayectoria como músico he tocado instrumentos antiguos de cuerda pulsada y violas de arco. Asimismo, no sólo es natural para mí escribir para estos instrumentos, sino que encuentro que expresan muy adecuadamente el carácter arcaico que encontramos en tantas canciones tradicionales catalanas.

William Waters, Navidad 2020.

[1] La Filadora

Un pobre pagès
tenia una filla:
tenia quinze anys
i encara no fila.
*Tralarà, la, la, la,
prim fila, prim fila.
Tralarà, la, la, la,
prim fila i s'en va*

La nit de Nadal,
que és nit d'alegria,
pren filosa i fus,

dóna un tomb per vila.

Tralarà...

N'encontra el galant,
el qui ella volia.
D'on veniu, Joan?

On aneu, Maria?

Tralarà...

Vaig al teixidor,
que hi tinc peça ordida.

Quantes canes hi ha,
de la peça ordida?
Tralarà...

The young couple are hopelessly in love and would seem to live in their own rose tinted world. John asks Mary how many “canes” (a measure of about 5 feet) is the cloth she has woven. She answers that it is 16 canes but she still has fifteen to spin. From this cloth they will make sheets and shirts, and with what is left over they will open a shop and with the cast off bits and pieces they will make clothes for young girls.

La jove parella està tan enamorada que sembla que visqui en el seu propi món de color de rosa. Quan

The Spinner

A poor peasant
had a daughter,
She was fifteen
and still did not spin,
*Tralarà, la, la, la,
spin finely spin finely
Tralarà, la, la, la,
spinning finely she goes*

On Christmas Eve,
night of cheer,
She takes her distaff and spindle,
And takes a turn around the town.
Tralarà...

She meets the young man
the one she loves.
“Where'll you be coming
from, John?”

“Where'll you be off to,
Maria?”
Tralarà...

“I'm off to the weaver
for I have warped a bit of
cloth.”
“How long is
the bit you have warped?”
Tralarà...

en Joan pregunta a Maria la llargària de la peça que ha ordit, li contesta que és d'unes setze canes (uns 25 metres), però de canes encara li'n falten quinze. D'aquesta tela en faran llençols i camises; amb el que sobrarà, obriran una botiga i, dels retalls de la peça, en faran vestits per a nenes.

La joven pareja está tan enamorada que parece que vivan en su propio mundo de color de rosa. Cuando Juan pregunta a María la longitud de la pieza que ha urdido, le contesta que es de unas dieciséis canas (unos 25 metros), pero de canas todavía le faltan quince. De esta tela harán sábanas y camisas; con lo que sobrarà, abrirán una tienda y, de los recortes de la pieza, harán vestidos para niñas.

[2] El Comte de l'Orange The Count of L'Orange

On va el comte de l'Orange, "Where are you going Count of Orange,
a on va tan de matí? So early of a morning?"
Vinc a veure missenyora, "I come to see my Lady
que set anys que no l'he vist. I have not seen her these seven years."

La vostra senyora és morta. "Your Lady is dead,
que jo l'he vista morir; I saw her die,
tres-centes monges hi havia. There were three hundred nuns
ajudant-la ben morir. Helping her to die well.

Les campanes d'aquest poble The bells of this town
tot ho feien retrunyir; Resounded in every quarter.
enterraren missenyora They buried my Lady
al peu del gran monestir At the foot of the great Monastery."

Alça't, alça't, missenyora, "Arise, arise my Lady,
que ton marit és aquí. For your husband is here."
Com m'alçaré, comte l'Orange, "How can I arise, dear Count,
si dreta no em puc tenir. When I cannot stand?"

Casa't, el comte l'Orange, Marry, Count of Orange,
i no quedis pas per mi; Don't hold back for my sake,
i si Déu et dóna filles And if God grants you daughters
posa'ls-hi el nom de mi. Name them after me."

In spite of the rather macabre detail that the force of the count's passion obliges the wife's putrid cadaver to reply to him, this is really a touching story of faithful and selfless love. She wishes him to remarry and give her name to his eventual daughter so that when he calls her he will remember his dead wife.

No obstant el detall macabre amb què l'apassionament del comte obliga la seva difunta esposa a contestar-li, realment aquesta és una història d'amor perdurable i desinteressat. Ella li diu que es torni a casar i, en cas de tenir una filla, que li posi el seu nom perquè quan la cridi pensi en ella.

A pesar del detalle macabro con el que la pasión del conde obliga a su difunta esposa a contestarle, realmente esta es una historia de amor perdurable y desinteresado. Ella le dice que se vuelva a casar y, en caso de tener una hija, le ponga su nombre, así cuando la llame pensará en ella.

[3] Caterina d'Alió Caterina of Alió

Sota el pont d'Alió Under the bridge of Alió
ne renta la bugada She does the laundry,
no renta sola no She doesn't wash alone,
que renta amb sa cunyada. She washes with her sister in law.

La dolça dama d'Alió, O sweet lady of Alió
oh, lai la! oh, lai la! O lai-là, o lai-là

Ja en passen tres galants, Three brave youths passing by
que l'han saludada. Have greeted her.
Ja en diu el més grandet: The eldest says

ai, quina gentil dama!
La dolça...

Quan és a mig carrer
Caterina encontrava.
No em diria, muller,
d'on vénis tu ara?
La dolça...

Què me'n diràs, marit,
cosa que bé ho sé ara?
N'acabant de dir això,
li'n venta bastonada.
La dolça...

"Ai, what a fine lady!"
O sweet lady

When he is halfway there
He met Caterina.
"Won't you tell me wife
Where you have been?"
O sweet lady

"What will you tell me now,
husband?
Something I know all too well!"
This said
He gives her a great beating.
O sweet lady

This is a very dramatic story full of gory details worthy of a Hammer horror film. Caterina's mother-in-law explains to her son that whilst doing the washing together with her sister-in-law Caterina has met a young man and been unfaithful. Her husband beats her nearly to death but she manages to crawl into bed and give birth to the fruit of her adultery. All the protagonists receive their just retribution. Caterina dies and on the same day they hang her husband, the day of their funerals the mother-in-law is dismembered and the next day they burn her sister-in-law. Alió is a peaceful little town near to Valls in Tarragona.

Aquesta cançó ens parla d'un drama ple d'elements tètrics, dignes del cinema de terror. La sogra de la Caterina explica al fill d'aquesta que, mentre rentava amb sa cunyada al riu, conegué un jove ben plantat. Fet pel qual, el marit donà una pallissa mortal a Caterina. Abans de morir, però, infantà un nadó, fruit de l'amorosa aventura. El mateix dia de la mort penjaren el marit; el dia dels funerals esquarteraren la sogra, i, l'endemà, cremaren viva la cunyada.

Alió és un petit i tranquil poble prop de Valls.

Esta historia es un drama lleno de elementos macabros, dignos del cine de terror. La suegra de Caterina explica al hijo de ésta que, mientras lavaba con su cuñada al río, conoció a un joven apuesto. Hecho por el cual, el marido dio una paliza mortal a Caterina. Pero antes de morir, dió a luz a un bebé, fruto de la amorosa aventura. El mismo día de la muerte colgaron al marido; el día de los funerales descuartizaron a la suegra y, al día siguiente, quemaron viva a la cuñada. Alió es un pequeño y tranquilo pueblo cerca de Valls.

[4] El Dubte de Sant Josep Saint Joseph's Doubt.

| | |
|--|--|
| Josep ve de la llaurada, molt cansat i molt fello, troba l'Esposa en cinteta, no en sap ni qui ni qui no. | Joseph returns from ploughing, Very tired and very angry, He finds his wife is pregnant And knows neither who nor who not. |
| <i>De la soca en neix la rama,</i> <i>de la rama en neix la flor</i> <i>de la flor en naixi la verge</i> <i>de la verge el Redemptor.</i> | <i>From the trunk is born the branch From the branch is born the flower From the flower was born the Virgin And from the Virgin our Saviour.</i> |

| | |
|--|--|
| Josep pregunta a Maria: Verge: què és estat això? | Joseph asks Mary, "Virgin: what has happened here?" |
| La Verge, vergonyoseta, no n'hi sap donar rao. | The Virgin, embarrassed, Knows not how to reason with him. |
| <i>De la soca...</i> | <i>From the trunk...</i> |

| | |
|--|--|
| Josep 'gafa la carbassa, la serreta i el sarró. Diu: Adéu-siau Maria: al Cel nos vegem els dos. | Joseph takes up his gourd, His saw and his pouch. He says "Farewell Mary, In heaven we will meet again." |
|--|--|

De la soca...

From the trunk...

Maria en pren la filosa: Mary takes Her distaff,
Josep, no us deixaré, jo. "Joseph I will not leave you,
not I,
Josep: si voleu marxar-ne, Joseph if you wish to go
away,
també amb vós vull venir jo. I wish with you to come too."
De la soca... *From the trunk...*

The song explains how they come to the mountains and Mary is very weary so they rest in the shade of an apple tree. Mary asks Joseph to pick Her an apple because they are beyond Her reach. He replies that she can pick one Herself. Then miraculously the branches bend down in reverence to the Virgin Mary offering Her their fruit. Joseph at once realises that the child that Mary carries is Our Lord and kneels at Her feet asking forgiveness and promises that he will kneed the dough, cook the dinner and do the washing.

La cançó explica com descansen sota un pomer i Maria demana al seu marit que li agafi una poma perquè no hi arriba. Ell contesta que se l'agafi ella. Miraculosament, les branques es vincen soles, per oferir la seva fruita a Maria. És en aquell moment, que Josep s'adona que la Mare de Déu porta el Salvador dins el ventre, s'agenolla i li diu «Maria, anem-nos-en a casa, faré el que serà raó: pastaré, faré bugada i faré un menjar molt bo.»

La canción cuenta cómo descansan bajo un manzano y María pide a su marido que le dé una manzana ya que ella no llega. Él contesta que se la coja ella. Milagrosamente, las ramas se inclinan ellas solas para ofrecer su fruta a María. Es en ese momento que José se da cuenta de que la Virgen

lleva el Salvador dentro de su vientre, se arrodilla y le dice «Maria, vámonos a casa, haré lo razonable: amasaré, haré la colada y una comida muy buena.»

[5] Blancaflor Blancaflor (white flower)

Si n'està la Blancaflor There was Blancaflor
a l'ombreta de la menta In the shade of the mint bush.
que en brodava un mocador She was embroidering a
handkerchief
per la filla de la reina. For the Queen's daughter.
Mariner el bon mariner, Sailor, good sailor,
Déu vos dó la mar bonança, May God give you calm seas,
Haveu vist i conegut Did you see and know
a mon gran senyor dins França? My Great Lord in France?

La filla del rei francès The French king's daughter
per esposa li han donada. For spouse they have given
him.
Benhaja qui presa l'ha Blessed be he who has taken
her,
malhaja qui li ha dada. Cursed be he who has given
her.

Gentil dama ne sóc jo Gentle Lady that I am
i per altra m'ha deixada. For another he has left me.
Set anyades l'he esperat Seven years I have waited
for him
com a dona ben casada. As a well wedded wife.

Altres set l'esperaré Another seven will I wait
com a viudeta en viudada; As a well widowed widow;
si al cap d'aquest set no ve, If when past these seven
years he comes not,
per monja en seré tancada. As a nun I will be confined.

Allavors el seu marit In that moment her Husband
va donar-li una abraçada. Embraced her,
Ella, quan veu son marit, And she, recognising her
husband,
als peus s'agenollava. Knelt at his feet.

Aureli Capmany considers this song to be of great antiquity and that it originally came from Greece.

Aureli Capmany considera aquesta cançó molt antiga i originària de Grècia.

Aureli Capmany considera esta canci3n muy antigua y originaria de Grecia.

[6] La Princesa Anna Maria The Princess Anna Maria

| | |
|--|---|
| Set setmanes de jugar ni guanyava ni perdia. Un dia guanyo un castell i l'altre perdo una vila. <i>lara lara la, lara lara la,</i> | Seven weeks gambling, I neither won nor lost, One day I win a Castle The next I lose a Villa, <i>lara lara la, lara lara la,</i> |
| El castell que jo he guanyat d'altre no s'en trobaria, ni a Castella ni a Arag3, ni a Franca ni a Lombardia. <i>lara...</i> | The castle that I have won, You won't find its like Neither in Castille nor in Aragon Neither in France nor in Lombardi. <i>lara...</i> |
| En el pati del castell rajava una font d'aigua viva; per les cambres del castell s'hi passejava una nina. <i>lara...</i> | In the castle courtyard There flowed a fountain of lively water; Around the chambers of the castle There wonders a girl. <i>lara...</i> |
| On 3s, on 3s la princesa, la que el meu cor tant estima? El rei moro l'ha robada, se l'ha enduta a Moreria. <i>lara...</i> | "Where is the princess, She whom my heart so loves?" "The Moorish king has abducted her, He has taken her to Moreria." <i>lara...</i> |
| Ja se n'estira l'espasa, tot el castell resseguia, ja la n'ha trobada morta darrera d'una cortina. <i>lara...</i> | He draws his sword And searches the whole castle, Now he has found her dead Behind a curtain. <i>lara...</i> |
| Li'n passa la m3 a la cara: Ai, ad3u, Anna Maria; si jo sab3s qui t'ha mort, de mi se'n recordaria. <i>lara...</i> | He passes his hand over his face: "Ai, farewell, Anna Maria; If I knew who killed you I'd make sure he never could forget me." <i>lara...</i> |

[7] La Malcasada

| | |
|---|---|
| El pare m'ha casada amb un vell de cinquanta anys; jo encara no en tinc quinze jo encara no en tinc tants <i>oid3,</i> jo encara no en tinc tants. | Father has married me off To a fifty year old man. I'm not yet fifteen, I'm not that old yet. <i>oid3,</i> I'm not that old yet. |
| Al dia de la boda m'en pensava alegrar; en comptes d'alegrar-m'en m'en vaig posar a plorar. | The day of the wedding I had thought to be happy. Instead of being happy about it I burst into tears. |
| Me'n d3na una empenteta i al llit em va tirar; a la matinadeta em diu: Nena, fes-te enca. | He gives me a shove And on the bed he threw me. In the morning he tells me: "Girl get yourself here!" |
| Amb els diners del vell un jove pots trobar, i en podr3s ser feliu i en podr3s disfrutar. | "With the money of the old man You can find a youth, And with him be happy And with him have a good time." |

The Badly Wed Girl.

When the young bride complains to her father that her husband maltreats her, the father tells her to put up with him. Before long her old husband will be dead and with the inheritance she will be able to enjoy whatever young man fancies.

Quan la jove n3via es queixa a son pare que el seu vell marit la maltracta, aquell li recomana paci3ncia, perquè tots els de la seva lleva moriran aviat i, aleshores, amb els diners de l'her3ncia, podr3 gaudir del jove que desitgi.

Cuando la joven novia se queja a su padre que su viejo marido la maltrata, aquel le recomienda paciencia, porque todos los de su quinta morir3n pronto y, entonces, con el dinero de la herencia, podr3 disfrutar del joven que desee.

[8] *In Nomine* “Els Carrers Seran Sempre Nostres”
“The streets will ever be ours”

This is not a song. It is a rhythm. In the demonstrations in favour of Catalan independence, the protesters chant a slogan that is associated with the left wing anti-system party, the C.U.P. This slogan is delivered without melody but with a very syncopated rhythm which is then repeated by clapping hands. In the *In Nomine* the plainsong is presented in the rhythm of the chant in greatly augmented note values. The other voices also use the rhythm in long notes and finally it appears once at a recognisable speed towards the end of the piece.

És evident que «Els carrers seran sempre nostres» no és cap melodia, sinó un clam de protesta convertit en un nou element de la cultura popular catalana. El cant pla *In Nomine* s'estructura sobre el ritme fonètic de la frase, que va apareixent en grau d'augmentació en totes les veus, i, cap al final del desenvolupament sonor i només una vegada, aquest combatiu crit de denúncia se'ns mostra plenament reconoscible amb els valors rítmics normals.

Es evidente que «Las calles serán siempre nuestras» no es ninguna melodía, sino un clamor de protesta convertido en un nuevo elemento de la cultura popular catalana. El canto llano *In Nomine* se estructura sobre el ritmo fonético de la frase, que aparece en grado de aumentación en todas las voces, y, hacia el final del desarrollo sonoro y sólo una vez, este combatiivo grito de denuncia se nos muestra plenamente reconocible con los valores rítmicos usuales.

[9] *L'Hostal de la Peira* *The Inn de la Peira*

| | |
|--|---|
| A l'hostal de la Peira, <i>olà,</i> dames hi van anar. Ja en truquen a la porta, <i>olà,</i> ja en responen: què hi ha? | To the Inn by the great rock <i>olà!</i> There went some ladies. They knock at the door; <i>olà!</i> They reply “who’s there?” |
|--|---|

| | |
|---|--|
| Som unes pobres dames si ens volem allotjar? Obre'ls la porta, moça, i deixa-les entrar. | “We are some poor ladies: Would you put us up?” “Open the door, girl, And let them in.” |
|---|--|

| | |
|--|---|
| Demanen una cambra per poder-s'hi tancar. La moça se les mira; no li van agradar. | They ask for a room To lock themselves in. The maid looks at them: They do not please her. |
|--|---|

| | |
|--|---|
| Agafa'l llum, tu, moça. Ves les-hi a acompanyar. Quan foren a la cambra se varen despullar. De què sospires, moça? | “Take the lamp, girl, And accompany them.” When they got to the room They undressed. “What are you sighing about, girl?” |
|--|---|

| | |
|---|--|
| Què tens per sospirar? Què haig de tenir, mestressa? Que nos volen robar. | “What’s up that you should sigh so?” “What’s up with me mam? Why, they want to rob us.” |
|---|--|

| | |
|--|--|
| Porten calceta curta, pistoles als costats. Aneu al llit, mestressa, que a nit jo vull vetllar. | They wear short hose, pistols at their sides. “Go to bed, mam, This night I’ll keep a look out.” |
|--|--|

This intriguing story tells how some thieves disguised as women arrive at the inn with evil intentions. One of the macabre elements is that they throw the arm of a still born child on the fire. (It was a popular myth that this would ensure that those who sleep would not awake.) The maid who is suspicious manages to lock them out. When they ask her to return the child's arm she tells one of them to pass his arm through a narrow opening.

She then, instead of giving him the child's arm, catches that of the thief and chops it off! In this way she saves the Inn and its proprietress from misfortune. She should have the hand of the eldest son of the inn keeper as recompense.

Uns lladres disfressats de dones arriben a l'hostal. A Catalunya existia el truculent mite que, si es llançava "un braç de criatura" al foc, la gent que dormia a la casa no es despertaria. Evidentment, els lladres fan això, però la minyona, que havia vist una cosa rara i fingia dormir, barra el pas als lladres i els tanca al defora. Quan aquests demanen que els torni el braç, ella respon que un dels lladres passi el seu per una petita obertura. En fer-ho, li talla el braç i salva l'hostal i la seva mestressa de les maquinacions malvolents dels lladres. Com a compensació, la criada té dret de casar-se amb el fill gran de la mestressa.

Unos ladrones disfrazados de mujeres llegan a la posada. En Cataluña existía el truculento mito de que si se lanzaba "un brazo de criatura" al fuego la gente que dormía en la casa no se despertaría. Evidentemente, los ladrones hacen esto, pero la criada, que había visto algo raro y fingía dormir, cierra el paso a los ladrones y los cierra fuera. Cuando estos piden que les devuelva el brazo, ella responde que uno de los ladrones pase el suyo por una pequeña abertura. Al hacerlo, le corta el brazo y salva al hostal y a su ama de las maquinaciones malvadas de los ladrones. Como compensación, la criada tiene derecho a casarse con el hijo mayor de la dueña.

[10] Claretà

En el palau de la reina
moltes dames hi ha cosint,
totes canten i s'alegren,
la més maca res no diu.

*Per un galant de muntanya
que a mi l'amor m'ha traït.*

Ja n'agafa el candelerero,
ja se'n va cap a dormir;
a l'entrar-ne dins del quarto,
un infant ja n'ha parit.
Per un galant...

Ai, fillet de mes entranyes,
digue'm tu d'on has sortit?
si te'n tiro a la riera
no hi haurà consol per mi.

Per un galant...

El fill del rei s'ho escoltava
passejant-se pel jardí.
No us desespereu, Claretà,
que no us faltarà marit.

Per un galant...

Que tinc la muller molt mala
que s'acaba de morir,
i si ella no en moria,
jo ja la faré morir.
Per un galant...

Calleu, calleu el mal home,
no parieu gens més així;
que el que ara fareu amb ella,
després farieu amb mi.
Per un galant...

Claretà

In the queen's palace
There are many ladies
sowing.
They all sing and are
cheerful,
The most beautiful says
nothing.

*For a young gallant from the
hills
has betrayed my love.*

She picks up the candlestick,
She goes away to sleep.
On entering the chamber
She has given birth to a baby.
For a young gallant

"Ai, child of my womb
Tell me from whence do you
come?"

Throwing you in the river
Would bring me no
consolation,
For a young gallant

The king's son was listening
Whilst walking in the garden.
"Don't despair, Claretà,
For you will not be needing a
husband.
For a young gallant ...

For my wife is very ill,
She has just died,
And if she is not dead,
I'll see to it she does"
For a young gallant ...

"Shut up, shut up bad man!
Do not talk thus;
What you now do to her,
Later on you will do to me."
For a young gallant

Many Catalan songs reveal a deep understanding of the plight of women in society. They lament the suffering caused by forced marriages, domestic

violence, thwarted love, betrayal, bereavement, illegitimate births and many inequalities and injustices that still prevail to some extent today.

Les cançons populars demostren una gran empatia amb la condició de la dona en una societat masculista i injusta. Parlen de matrimonis de conveniència, amors frustrats, traïcions, naixements il·legítims i desigualtats que perduren encara als nostres dies.

Las canciones populares demuestran una gran empatía con la condición de la mujer en una sociedad machista e injusta. Hablan de matrimonios de conveniencia, amores frustrados, traiciones, nacimientos ilegítimos y desigualdades que perduran aún en nuestros días.

[11] Muntanyes del Canigó The Canigó Mountains.

| | |
|--|---|
| Muntanyes del Canigó fresques són i regalades, sobre tot ara a l'estiu, que les aigües són gelades. | The Canigó Mountains Fresh they are, and delightful, Especially now in summer, For the waters are icy." |
| Tres mesos m'hi vaig estar sens veure persona nada, sinó un trist rossinyolet que en eixir del niu cantava. | For three months I stayed there Without seeing anybody, Only a sad little nightingale Who sang on leaving his nest. |
| El rossinyolet és mort, tres dies ha que no canta. Jo d'aquí me'n vull anar, que l'enyorament m'hi mata. | The little nightingale is dead, For three days he has not sung, I want to go away from here For my regrets are killing me. |
| Ningú m'ha comprés el mal, ni metges ni apotecaris, | Nobody understands my malaise, Neither doctors or apothecaries, |

sinó una nina gentil Only a graceful girl
que l'amor me'n té robada. Who has robbed my love.

El Canigó is in the Rosselló - the region considered as the birth place of Catalonia. The mountain is an emblematic symbol for the Catalan people. It is as if it were the abode of the primordial spirit of Catalonia. On the day before the vigil of Saint John's day, many people climb to the peak and light the fire of Canigó. They guard the flame over night and the next day descend the mountain with the flame to light the bonfires so typical of St. John's Night. The flame is then preserved all year in a niche in the Castellet of Perpinyan. The renowned poet of the "Renaixença" Jacint Verdaguer's most celebrated work is an epic poem entitled "Canigó" (1886).

El Canigó simbolitza la unitat cultural de tota la nació catalana. La vigília de Sant Joan, la gent baixa del cim la Flama de la Llengua Catalana, que es distribuirà arreu dels Països Catalans. Després d'encendre les fogueres d'aquella nit màgica, la flama es guarda durant tot l'any al Castellet de Perpinyà. El prevere i poeta Jacint Verdaguer va escriure el poema èpic Canigó, una les obres més importants de la Renaixença catalana.

El Canigó simboliza la unidad cultural de toda la nación catalana. La vispera de San Juan, la gente baja de la cima la *Llama de la Lengua Catalana*, que se distribuirá por todos los Países Catalanes. Después de encender las hogueras de aquella noche mágica, la llama se guarda durante todo el año en el Castellet de Perpiñán. El presbítero y poeta Jacint Verdaguer escribió el poema épico

Canigó, una las obras más importantes de la
Renaixença catalana.

[12] La Mala Nova (El Comte d'Estela) III Tidings, or
The Count of Estela

| | |
|---|---|
| Grans crides ja en son fetes, dondeta, gran guerra ja d'haver, la dondè. <i>Tralara, tralara, tralalala, tralara lara, lalara, tralara lara la.</i> | A great acclaim is made <i>dondeta</i> There must be a great war <i>ladondè.</i> <i>Tralara, tralara, tralalala, tralara lara, lalara, tralara lara la.</i> |
|---|---|

| | |
|---|---|
| Hi ha d'anar tots els comtes, dondeta, també el comte d'Estela dondè. <i>Tralara...</i> | There the Counts must go <i>dondeta,</i> Also the Count of Estela <i>dondè.</i> <i>Tralara...</i> |
|---|---|

| | |
|---|--|
| M'he tinc d'anar a la guerra, <i>dondeta,</i> No sé pas quan tornaré, <i>dondè.</i> <i>Tralara...</i> | "I must go to war" <i>dondeta,</i> "Indeed I know not when I will return" <i>dondè.</i> <i>Tralara...</i> |
|---|--|

| | |
|--|--|
| Maleïdes les guerres! <i>dondeta,</i> i aquell que les va fer, <i>dondè.</i> <i>Tralara...</i> | "Cursed be the wars" <i>dondeta,</i> "And he who wages them" <i>dondè.</i> <i>Tralara...</i> |
|--|--|

On the day of his wedding the Count of Estela
receives notice that he must go to battle. He tells
his bride to wait for him at Easter. When Easter
arrives the soldiers return dressed in black bearing
the corpse of the count.

There is documentation that refers to the castle of
Estela in Amer (La Selva, Girona) dating from the
11th and 12th centuries. The abandonment of the
castle was probably due to the devastating
earthquakes of 1428.

El dia de nocés, el Comte d'Estela rep la notícia
que ha d'anar a la guerra. Diu a la seva estimada
que tornarà per Pasqua, però tal dia veu com uns
soldats vestits de negre porten el cadàver del
comte. Hi havia un castell d'Estela a Amer que,
probablement, fou abandonat a causa del
terratrèmol devastador de 1428.

El día de la boda, el Conde de Estela recibe la
noticia de que tiene que ir a la guerra. Dice a su
amada que volverá por Pascua, pero tal día ve como
unos soldados vestidos de negro llevan el cadáver
del conde. Había un castillo de Estela en Amer
que, probablemente, fue abandonado debido al
devastador terremoto de 1428.

[13] Sant Ramon de Penyafort Saint Ramon of
Penyafort

| | |
|---|--|
| La Mare de Déu son fill n'en volcava i estant-lo envolcant n'és nada una planta. | The Mother of God Was swaddling her babe And whilst swaddling There issued forth a plant. |
|---|--|

| | |
|--|--|
| Confesava un rei que en pecat estava. El pecat és gros, Sant Ramon plorava. | He was hearing the confession of a king Who was in sin. The sin was great, Ramon was crying. |
|--|--|

| | |
|--|---|
| No ploreu, Ramon, que'l pecat s'acaba. Ramon se'n va anar a llogar una barca. | "Don't cry, Ramon, For the sin is over." Ramon goes to the sea To hire a boat, |
|--|---|

| | |
|--|--|
| Mireu en Ramon quina n'ha pensada; tira'l seu manteu per servir de barca. | Look at Ramon! Whatever is he thinking of? He throws down his cloak To serve as a boat. |
|--|--|

| | |
|--|--|
| No n'és vaixell, no, ni galera armada, que n'és Sant Ramon que ha fet un miracle. | "No it is not a ship, no, Nor an armed galleon, It is Saint Ramon Who has worked a miracle" |
|--|--|

Ramon of Penyafort (1180 - 1275) was confessor to pope Gregory IX and to Jaume I Count of Barcelona, King of Mallorca, King of València and King of Aragon. When King Jaume I refuses to renounce his mistresses St Ramon in disgust wishes to leave Mallorca. King Jaume prohibits that any one should let him have a boat. Ramon works a miracle: his cloak becomes a boat, his crook the mast, his scapular the main sale, his holy belt the flag. It takes him just 6 hours to get to Barcelona.

Many catalan folk songs have more than one melody or share melodies with other songs. Here the first part is a melody identical to "La Mare de Déu". The second part is a new melody written in 1601 for the canonization of the saint.

Quan Sant Ramon (1180-1275) vol escapar de l'illa de Mallorca, escandalitzat pel comportament immoral del rei Jaume I, aquest prohibeix que ningú li faciliti cap nau. Sant Ramon fa el miracle de convertir la seva vestimenta en vaixell i, després de sis hores de navegació, arriba a Barcelona. La cançó de Sant Ramon de Penyafort manleva la melodia de La Mare de Déu, una coneguda peça popular catalana. Segons Aureli Capmany, l'any 1601 es va escriure una nova melodia per a la beatificació del sant. Aquesta melodia apareix a la segona part de la cançó.

Cuando San Ramón (1180-1275) quiere escapar de la isla de Mallorca, escandalizado por el comportamiento inmoral del rey Jaime I, este prohíbe que nadie le facilite ninguna nave. San Ramón hace el milagro de convertir su vestimenta

en barco y, después de seis horas de navegación, llega a Barcelona. La canción de San Ramón de Penyafort toma prestada la melodia de *La Mare de Déu*, una conocida pieza popular catalana. Según Aureli Capmany, en 1601 se escribió una nueva melodia para la beatificación del santo. Esta melodia aparece en la segunda parte de la canción.

[14] L'Hereu de la Forca The Heir to the Gallows.

| | |
|---|---|
| Quan jo n'era petitet la mare prou m'estimava m'en donava algun ouet i alguna nou confitada. <i>Galant la flo' del clavell la teva hermosor em mata</i> | When I was young My mother loved me well. She would give me eggs And candied walnuts. <i>Gallant, carnation blossom Your beauty vanquishes me</i> |
|---|---|

| | |
|--|--|
| Als set anys rodava el torn i als vuit ja cardava llana. Als nou em vaig decantar i em doní a la vida mala. <i>Galant la flo'...</i> | At seven I worked the spinning wheel, When I was eight I carded wool. Nine years old, I chose my fate And gave myself over to the bad ways. <i>Gallant, carnation blossom.....</i> |
|--|--|

| | |
|---|--|
| Ja me'n vaig al camí ral a robar la gent que passa; passaven molts traginers i gent que a la fira anava. <i>Galant la flo'...</i> | I'm already on the highway To rob those who pass along the road. Many carters were going this way And people going to the fair. <i>Gallant, carnation blossom...</i> |
|---|--|

The story continues with the lad's mother asking, "Oh my son! what do people say? They are spreading bad rumours about you. They say that you killed a carter with your wretched shotgun." She warns him that he will inherit a house in Cerdanya without walls or roof just a ladder and a rope. The the forces of law and order take him from his bed and transport him to Girona to be tried and

hanged, but on the way there his friends rescue him, saving him from his inheritance: the gallows.

A continuació, la mare li pregunta –Ai, fill meu, què diu la gent? Diu que has matat un traginer d'una mala escopetada. Ella l'avisava que –et faran hereu d'una casa de Cerdanya... sense portes ni teulada... en penja una corda que el botxí la hi ha posada. La justícia el fa pres i el porta a Girona per a ser jutjat i penjat; però, pel camí, els companys el rescaten i el deslliuren d'aquella nefasta herència: la forca.

A continuació, la madre le pregunta -Ay, hijo, qué dice la gente? Dice que has matado a un arriero de un desafortunado escopetazo. Ella le avisa que -te harán prisionero en una casa de la Cerdanya ... sin puertas ni tejado ... donde cuelga una cuerda que ha puesto el verdugo. La justicia lo hace preso y lo lleva a Girona para ser juzgado y colgado; pero, por el camino, los compañeros lo rescatan y lo libran de aquella nefasta herencia: la horca.

[15] El Comte Berenguer Count Berenguer

Trist està el comte don Pere Count Pere is sad
i la comtessa també. And the Countess too,
perquè ha d'anar a la guerra Because he has to go to war
i ha de deixar sa muller. And must leave his wife.

Mentre els dos comtes ploraven Whilst the count and
countess were crying,
Ja en ve el comte Berenguer. In comes Count Berenguer.
No ploreu, no, la comtessa, "Don't cry Countess,
que jo costat li faré. For I will stand by him.

I si mor en batalla And if he dies in battle
jo també hi moriré. I too will die there.
L'endemà de matinada Next day, in the early hours
s'en van els dos del castell; Both of them leave the castle.

Mentre el comte descavalca As the count was dismounting
pren vantatge el Berenguer, Berenguer took advantage of
him

ja li clava coltellada. With a stabs him to death
mort vora la font l'estén. and lays him out beside the
fountain.

Males noves jo us en porto "Bad news I bring you
del senyor per qui reseu; Of the lord for whom you
pray.

ha caigut d'una cinglera He fell from a cliff top
i ha donat l'ànima a Déu. And has yielded up his soul to
God.

Mentre les terres mirava, As he was looking on the
land,

una empenta ella li met, She gives him a shove,
ja el tira baix de la torre, She throws him down from
the tower,

la més alta del castell: The highest of the castle,

Maleït sigueu, el comte, "Damned be you Count,
el comte don Berenguer, Count don Berenguer,
i moriu amb traïdoria, And die a traitor,
com vau matar el marit meu. As you killed my husband!"

The count Berenguer betrays his friend the count
Pere. Having slain him he cuts off Pere's finger to
steal his ring. He shows it to the widow as a
pledge that when dying Pere expressed his desire
that Berenguer should marry her. When the
countess takes him up a high tower to survey all
the land that will be his, knowing full well the
truth of his dastardly deed, she pushes Berenguer
over the edge.

Berenguer, havent traït un seu amic, el comte Pere,
li talla el dit per prendre-li l'anell i oferir-lo, en
senyal de testimoniatge, a la vídua perquè s'hi
casi. Ella no es deixa entabanar i, tot ensenyant-li
les terres que seran seves, la vídua es revenja.

Berenguer, habiendo traicionado a su amigo el conde Pedro, le corta el dedo para quitarle el anillo y ofrecerlo, en señal de prenda, a su viuda para que se case con él. Ella no se deja engatusar y, enseñándole las tierras que serán suyas, la viuda se venga.

| [16] Margaridó | Margaridó |
|--|---|
| Aquí dalt al cim del maig fresc i gaig, tres pometes d'or n'hi havia rossinyolet. | Up here on the peak in May Fresh and fine, There were three golden apples, Sweet nightingale. |
| Margaridó mes amors, mes dolors, el meu pare me'n marida rossinyolet. | Margaridó, my love, My dole, My father has arranged my marriage. Sweet nightingale. |
| Me'n marida pas amb vós, mes amors, Que amb una altra me marida, rossinyolet. | Indeed he will not have me marry you. My Love, He will have me marry another, Sweet nightingale. |
| Això són dos aimadors, que l'un ha mort per l'altre, mes amors rossinyolet. | those are two lovers, Each one has died for the other, My Love, Sweet nightingale. |
| A story of thwarted love, murder and suicide. Margaridó's lover is married off to a rich heiress. Margaridó goes to the ball after the wedding. They dance together but both fall down retching and dying from poison. | |

Una història d'amor frustrat, assassinat i suïcidi.
L'amant de la Margaridó és obligat de casar-se amb
una rica pubilla. Margaridó va al ball després del

casament: ballen junts, es desmaien fent basques i
moren enverinats.

Una historia de amor frustrado, asesinato y
suicidio. El amante de Margaridó es obligado de
casarse con una rica heredera. Margaridó va al baile
después de la boda: bailan juntos, se desmayan
nauseabundos y mueren envenenados.

| [17] Rossinyol | Que Vas a França | Nightingale Who Goes to France |
|--|---|-----------------------------------|
| Rossinyol que vas a França, rossinyol, encomana'm a la mare, rossinyol, d'un bell bocatge, rossinyol d'un vol. | Nightingale who goes to France, Nightingale, Remember me to my mother, Nightingale, From a shady grove. Nightingale, Fly off! | |
| I a mon pare no pas gaire, perquè m'ha mal maridada, rossinyol... | But hardly to my father, Because he has married me off badly, Nightingale, | |
| Vaquer, torna-me'n la cabra, rossinyol... | "Cowhand give me back my goat." "How will you repay me?" Nightingale, | |
| Quan tenen pa, volen formatge, quan tenen vi volen garnatxa, rossinyol... | "There are who having bread want cheese, Who having wine want garnatxa." Nightingale, | |

The song comences as a metafor. Just as the cruel
father has married off his daughter against her
wishes so has Philip IV signed off North Catalonia
to the despot Luis XIV in the treaty of the
Pyrenees 1659. However the song continues in a
comical vain. When the shepherdess loses her goat
she asks the cowhand who has found it to return it

to her. He asks what reward she will give him. She says a hug and a kiss. He replies that those are but child's play. She mocks him saying that some who have bread and wine (a hug and a kiss) are not content but would have cheese and garnatxa. (*Garnatxa* is a special, fortified, sweet wine like muscatel — something somewhat stronger than a hug and a kiss).

Aquesta cançó comença amb una analogia històrica i social. La d'un pare, que esposa la filla a la força amb un home execrable; i la d'un monarca, Felip IV de Castella, que en virtut del Tractat dels Pirineus (1659) cedeix a França el comtat del Rosselló i part del de la Cerdanya. Això no obstant, la cançó manté un cert caràcter còmic i ironitza amb el fet que el pastor vol un premi molt més generós que el simple bes i abraçada que la noia li ofereix a canvi de recuperar la cabra extraviada.

Esta canción comienza con una analogía histórica y social: La de un padre, que casa a la hija a la fuerza con un hombre execrable; y la de un monarca, Felipe IV de Castilla, que en virtud del Tratado de los Pirineos (1659) cede a Francia el condado del Rosellón y parte del de la Cerdanya. Sin embargo, la canción mantiene un cierto carácter cómico e ironiza con que el pastor quiere un premio mucho más generoso que el simple beso y abrazo que la chica le ofrece a cambio de recuperar la cabra extraviada.

[18] La Dida

El bon rei se'n va a passeig,
el bon rei i la regina;

The Nanny

The good King goes on an
outing,
The good King and his Queen.

no queda ningú al palau,
sinó l'infant i la dida.

L'infantó no vol dormir,
ni en bressol ni en cadira,
sinó a la vora del foc
i a la falda de la dida.

Quan la dida es despertà
trobà l'infant cendra viva.

La dida llença un gran crit:
valeu-me, Verge Maria.

Verge, si em torneu l'infant,
corona d'or us faria,
i pel vostre Fill preciós,
corona de plata fina.

Digueu, dida, què teniu?
Digueu, què teniu la dida?

N'he perdut un bolqueret
dels millors que el rei tenia.

Mentre està en 'questes raons,
el rei de caçar arriba:

Dida, on teniu l'infant?
perquè jo veure'l voldria.

La dida no sap què dir

i queda tota atordida.
Dida, aneu al bressolet,
que l'infant hi trobaríeu.

La dida ja se n'hi va,
troba l'infant fent joguina.
Valga'm la Mare de Déu,
valga'm la Verge Maria!

There's no one left in the
palace,
Only the little prince and his
nanny.

The little prince doesn't want
to sleep,
Neither in cot nor in chair
But beside the hearth
and in his nanny's lap.

When the nanny woke up
She found the prince a hot
pile of ashes,
The nanny let out a great
cry:
Save me Virgin Mary!

Virgin, if You if bring back
the prince,
A golden crown I will make
for You,
And for your precious Son
A crown of fine silver.

"Say Nanny, what is the
matter,
Tell me what is the matter
with you?"

"I have lost a swaddling sheet
One of the King's very best."

Whilst thus she goes on
The king returns from the
hunt:

"Dida, where is the prince?
Because I would like to see
him."

The nanny knows not what to
say
And stands there stunned.
"Nanny, go to the nursery
For there will you find the
child."

The nanny goes straight there,
she finds the Prince in play.
"So help me, Mother of God,
So help me Virgin Mary!"

There is a very beautiful house designed by the modernista architect, Lluís Domènech i Montaner in the Passeig de Gràcia (No. 35) in Barcelona. Some arches over the doorways are decorated with very fine sculptures illustrating the story of “La Dida.”

A la casa Lleó i Morera de l'arquitecte Lluís Domènec i Muntaner, al Passeig de Gràcia de Barcelona, hi apareixen uns relleus esculpits en pedra per Eusebi Arnau que relaten la història de la Dida.

En el edificio Lleó i Morera del arquitecto Lluís Domènec i Muntaner, en el Paseo de Gracia de Barcelona, aparecen unos relieves esculpados en piedra por Eusebi Arnau que relatan la historia de “la Dida” (la nodriza).

| [19] La Filla del Rei | The King's Daughter |
|---|--|
| Per ser la filla d'un rei | In spite of being the daughter to a King. |
| sóc noia desgraciada | I'm a really an unfortunate girl. |
| del primer home qu'he vist n'he quedat enamorada | With the first man I saw I fell in love. |
| Set anys fa que l'en tinc mort, | For seven years I have kept him, dead, |
| tancadet dintre ma cambra; | Locked up in my chamber. |
| amb roses i vi del blanc | With roses and white wine |
| jo li rentava la cara | I have been washing his face, |
| Llaurador, bon llaurador, | “Ploughman, good ploughman, |
| escolteu-me tres paraules. | Listen to just three words of mine.” |
| Parleu, parleu la senyora que sereu ben escoltada | “Speak, my lady I will heed you well.” |
| Si voleu enterrar un mort, que en sereu molt ben pagat. | “If you wish to bury a corpse You will be very well payed for it.” |

Jo l'enterraré, senyora, i en serà ben enterrat. “I will bury it, my lady, And he will be well buried.”

[20] Suite Centre Penitenciari Herdenc
(Suite of different settings of the Prison of Lleida)

La Presó de Lleida is one of the best known of Catalan folk songs. Margarida asks her father to pardon the prisoners because she has fallen in Love with one of them. But her father says they must hang. Margarida takes the keys while her father sleeps and frees the prisoners.

The story is perhaps that which has been set to the greatest quantity of different melodies. In this composition, before the well known melody appears, two rarely heard melodies are presented. The first phrase of the second tune is identical to another popular song: “La Filla del Marxant.” Margarida is grand daughter of the king of Hungary and related to Aragon. Perhaps she was Margarida de Prades the consort of the last Catalan king of Aragon, Martí l'Humà.

Margarida demana al seu pare perdonar els presos perquè n'està enamorada d'un d'ells. Però son pare respon que tots seran ajusticiats. Quan aquest dorm, Margarida aprofita per prendre-li les claus i n'allibera els presos.

Segurament, La Presó de Lleida és la cançó popular amb més multiplicitat de melodies conegudes. En aquesta *suite*, a la primera part, n'escoltem dues que foren cantades a la ciutat de Balaguer (La Noguera). La primera frase de la segona melodia és idèntica a La filla del Marxant; mentre que a la segona part de la petita *suite*, figura la melodia que tothom coneix.

Margarida, «néta és del rei d'Hongria i parenta del

d'Aragó», podria ser Margarida de Prades, consort de Martí l'Humà, l'últim rei de la dinastia catalana.

Margarida pide a su padre que perdona a los presos porque está enamorada de uno de ellos. Pero su padre responde que todos serán ajusticiados. Cuando éste duerme, Margarida aprovecha para quitarle las llaves y libera a los presos. Seguramente, *La Presó de Lleida* es la canción popular con más multiplicidad de melodías conocidas. En esta *suite*, en la primera parte, escuchamos dos que fueron cantadas en la ciudad de Balaguer (La Noguera). La primera frase de la segunda melodía es idéntica a *La filla del Marxant*; mientras que en la segunda parte de la pequeña *suite*, figura la melodía más conocida. Margarida, «nieta es del rey de Hungría y pariente del de Aragón», podría ser Margarida de Prades, consorte de Martí 'el Humano', el último rey de la dinastia catalana.

[21] Sarabanda per als Traginers

[22] Els Traginers

En són traginers
de la vall Ferrera:
vénen de tragi
vénen de l'Auvernia.

Els matxos guarnits
amb molta fatxenda:
porten cascavells,
manteta i coberta.

La justícia ho sap,
els ha anat a prendre,
els han agafat,
a presó els menen.

Transporters

Carters they are
From the Valley of Ferrera.
They return from hauling,
They come from Auvernia.

The mules harnessed
with great show,
Decked out with jingle bells,
cover and mantle.

The agents of the law know
about them,
They have gone to capture
them,
They have arrested them
and send them to prison.

La Mare de Déu
els ha anat a veure,
les claus a les mans
com a escarcellera.

The Mother of God
has gone to see them,
The keys in Her hand
just like a Jailer.

The story continues that the "traginers" escape from jail and flee but their jailers are close on their heels. Their chains slow them down but when they reach the church of Bellmont the Virgin appears to them and their chains fall from them. When they descend from the mountain they meet their pursuers who miraculously fail to recognise them.

Els traginers fugen, però les cadenes els pesen. Quan arriben a l'església de Bellmunt, se'ls apareix la Verge, que els fa caure les cadenes. Tot baixant de la muntanya es troben, de cara, amb els que els persegueixen, però miraculosament no els reconeixen.

Los arrieros huyen, pero les pesan las cadenas. Cuando llegan a la iglesia de Bellmunt, se les aparece la Virgen, que les hace caer las cadenas. Mientras bajan de la montaña se encuentran, de cara, con los que los persiguen, pero milagrosamente no los reconocen.

[23] Els Estudiants de Tolosa The Students of Tolosa

A la vila de Tolosa
n'hi ha tres estudiants,
que en segueixen els estudis
per a ser-ne capellans.

In the city of Tolosa
There are three students
Who are studying
To be priests.

Un dia, tot passejant-se
voretta del camí ral,
ja n'entren tres ninetes,
tres ninetes molt galants.

One day out walking
By the highway
They met three young girls,
Three plucky young girls.

Comencen a tirar xanxes,
xanxetes vénen i van;

They start to tease them,
Provocations are banded to
and fro.

ells els en tiren pedretes,
pedretes els van tornant.

They throw pebbles,
And the girls throw them
back.

Vingui, vingui, senyor Batlle,
a agafar tres estudiants.
Jutge i Batlle les escolten,
de tots les van escoltant.

"Come, come Mayor
And apprehend three
students."
The judge and the mayor
give them hearing
And listen to all they have to
say.

When the three seminary students are unjustly
sentenced to be hanged for the ridiculous trumped
up case against them by the three girls, their
brother (knight to the Duke of Rohan) arrives too
late to save them. His rage is implacable and he
declares "O you, city of Toulouse! you will
remember me. People, houses, courts will go up in
flames and be drenched in blood. With the blood of
the judge the streets will stream, and in the little
girls' blood horses shall swim!"

Quan els tres seminaristes són sentenciats
injustament a la forca pel fals testimoniatge de les
tres ninetes, el germà dels condemnats, el Duc de
Rohan, hi arriba massa tard per poder-los salvar.
Declama: «Ai tu, vila de Tolosa, de mi te'n
recordaràs, persones, cases i places han d'anar a foc
i sang. De la sang del jutge els carrers se'n regaran,
en la sang de les ninetes els cavalls hi nedaran».

Cuando los tres seminaristas son sentenciados
injustamente a ser ahorcados por el falso
testimonio de las tres chicas, el hermano de los
condenados, el Duque de Rohan, llega demasiado
tarde para poderlos salvar. Declama: «Ay tú,
ciudad de Toulouse, de mí te acordarás: personas,
casas y plazas deben ir a fuego y sangre. De la

sangre del juez las calles se regarán, en la sangre de
las mujeres los caballos nadarán».

[24] L'Angeleta

Si n'hi havia una Angeleta
molt fresca i molt regalada,
cada dia que el sol ix
ella a l'horta se n'anava.

L'Angeleta

Angeleta - a little angel
Fresh and delightful.
Every morning at sunrise
She would go to the orchard.

I ara ja no hi va, no,
que son pare l'ha casada,
l'ha casada a Tarragona;
però no hi viurà pas gaire.

Now she no longer goes
there, no,
Her father has arranged her
marriage,
He has had her married at
Tarragona,
But she won't live there long.

Quan en són dalt del cavall,
sa mare la conhortava;
un xic més avall de casa
el seu galant encontrava.

When they were mounted,
Her mother consoled her:
A little way beyond their
house
She met her young man.

Ella n'arrenca a plorar,
molt llesta i desconsolada.
On vas, on vas, l'Angeleta,
on vas tan acompanyada?

She burst into tears,
Sad and disconsolate.
"Where are you going
Angeleta?
Where are you going with so
much company?"

Angeleta's father has married her off to a man in
Tarragona where must now go to live. Her young
lover gives her a bunch of carnations to remember
him by. The carnations were dry and hardly
scented, and just smelling them she suddenly
starts to retch. Arriving at Tarragona she asks for a
doctor : "The doctor has seen her and he has
advised them to give her Holy Communion for she
has poison in her head and there is no cure."

L'Angeleta ha de marxar a Tarragona on s'ha de
casar. El seu amant se n'acomiaada donant-li un
pom de clavells, secs i desperfumats. Només
d'olorar-los, li vénen basques i, en arribar a

Tarragona, cerca un metge que la fa combregar perquè «en té metzines al cap i no hi ha remei».

Angeleta debe ir a Tarragona donde se tiene que casar. Su amante se despide de ella dándole un ramillete de claveles, secos y desperfumados. Sólo de olerlos, le vienen náuseas y, al llegar a Tarragona, busca un médico el cual la hace comulgar porque «tiene veneno en la cabeza y no ve remedio».

[25] Els Tres Tambors The Three Drummer Boys

| | |
|--|---|
| Si n'eren tres tambors, que vénen de la guerra i el més petit de tots porta un ram de rosetes ram rapataplam porta un ram de rosetes. | There were three drummer boys Who come away from the war, And the youngest of them carries a bunch of roses, <i>ram rapatapla</i> carries a bunch of roses. |
| La filla del bon Rei, en surt a la finestra, tambor, el bon tambor, si em vols dar una roseta? ram rapataplam si em vols dar una roseta? | The daughter of the good King leans out of the window, "Drummer, good drummer boy would you give me a rose?" <i>ram rapataplam</i> "would you give me a rose?" |
| Donzella que l'haurà serà l'esposa meva, no us donaré jo el ram. que a vós no us pugui prendre. ram rapataplam que a vós no us pugui prendre. | "The maiden who will have it will be my wife. I will not give you the posy For I may not take you (for my wife), <i>ram rapataplam</i> For I may not take you. |
| M'havau de demanar al pare i a la mare. Si el sí us volen dar, per mi res no es pot perdre. ram... per mi res no es pot perdre. | You must ask My father and mother for me. If they say "yes", For me there is nothing to lose. <i>ram rapataplam</i> For me there is nothing to lose. |

This song was very popular amongst the Catalan carlist forces. The daughter of the "good king" rejected by the youngest of the drummer boys is identified as the bourbon Isabel II.

Aquesta cançó era molt popular entre les milícies carlistes catalanes i, més endavant, les republicanes. La «filla del bon Rei», menyspreada pel jove, pot ser identificable amb la reina borbònica Isabel II.

Esta canción era muy popular entre las milicias carlistas catalanas y, más adelante, las republicanas. La «*filla del bon Rei*», despreciada por el joven, puede ser identificable con la reina borbónica Isabel II.

Adapting these songs for concert performance it has been necessary to drastically reduce the text. This results in the loss of a part of the literary and anthropological value of the original songs. To remedy this to some extent, when necessary, a synopsis of the story is provided with the translation of the texts sung in this recording. For the complete texts of these and other Catalan folk songs consult:

**Cent Millors Cançons Populares de Joan Amades
Editorial Selecta 1953
Cançoner Popular d'Aureli Capmany, 1901 - 1913**
http://www.prodiemus.com/canconer/fitxa_seleccio.php

A l'hora de traslladar aquestes històries al repertori vocal, i per evitar repeticions excessives, sovint s'han reduït els textos en detriment del seu valor literari-antropològic. Es recomana, doncs, consultar les lletres completes en les fonts següents:

**Cent Millors Cançons Populars de Joan Amades
Editorial Selecta 1953
Cançoner Popular d'Aureli Capmany, 1901 -
1913**

http://www.prodiemus.com/canconer/fitxa_seleccio.php

En el momento de trasladar estas historias al repertorio vocal, y para evitar repeticiones excesivas, a menudo se han reducido los textos en detrimento de su valor literario-antropológico. Se recomienda, pues, consultar las letras completas en las siguientes fuentes:

**Cent Millors Cançons Populars de Joan Amades
Editorial Selecta 1953
Cançoner Popular d'Aureli Capmany, 1901 -
1913**

http://www.prodiemus.com/canconer/fitxa_seleccio.php

El William Byrd Consort of Viols is very grateful to the town council of Sant Pere de Ribes for the use of Sant Paul's Hermitage where the recording was made in August 2020.

El William Byrd Consort of Viols agraeix la col·laboració de l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, que va cedir l'ermita de Sant Pau per l'enregistrament l'agost del 2020.

El William Byrd Consort of Viols agradece la colaboración del Ayuntamiento de Sant Pere de Ribes, que cedió la Ermita de Sant Pau para la grabación en agosto de 2020.

William Waters